

“Tenim una efervescència de gurus i ‘influencers’ amb una narrativa sectària”

MIGUEL PERLADO

PSICÒLEG, EXPERT EN SECTES

TEXT LAURA SERRA • FOTO PERE VIRGILI

Quan era adolescent, Miguel Perlado (Barcelona, 1973) va caure en una secta sorgida en el si d'una escola de parapsicologia. D'aquella experiència li va venir l'interès per estudiar psicologia i fa 25 anys que treballa com a psicòleg clínic i forense especialitzat en sectes, ajudant les persones a sortir-ne. És autor del llibre *iCaptados!* (Ariel), exerceix de divulgador i ha fet de pèrit en judicis que han estat mediàtics.

Quan pensem en sectes tenim al cap les noies de Charles Manson, la massacre de Waco, la Cienciologia, sectes molt mediatitzades i fins i tot violentes. Encara n'hi ha, d'aquestes?

Encara n'hi ha. Són estructures ben identificades, amb una llarga trajectòria, però com que el món ha canviat molt les sectes també han canviat radicalment.

Com és una secta moderna?

Els indicadors són calcats en gairebé totes. En primer lloc, hi ha una persona que s'erigeix en fundador únic i hi ha un culte a la seva personalitat. La segona variable és que hi ha un estil de relació orientat a controlar i dominar la vida de les persones, la seva intimitat, la seva afectivitat, el seu pensament. I el tercer element és que genera un dany psicològic o físic, de vegades d'índole sexual. Ens hem d'oblidar de la idea de la secta clàssica i hem de considerar un ampli espectre: hi ha grups d'influència baixa i grups d'una influència excessiva.

La qüestió és on poses el llistó entre un guia espiritual i una maquinària de domini psicològic.

El punt de tall té a veure amb el domini i el control excessius. Hi ha relacions transformadores que poden treure el millor de les persones i hi ha relacions que es plantegen com a transformadores i que, al final, acaben dominant, controlant i explotant les persones. Qualsevol pràctica espiritual, terapèutica, requereix una certa entrega, disposició, obrir-te. Quan l'altre s'aprofita de la teva vulnerabilitat per explotar-la i beneficiar-se'n tenim una dinàmica destructiva. Perquè hi ha sectes que poden tenir un cert nivell de seguidisme o de devoció que no és explotador, no és destructiu, i hi ha grups que aprofiten el component devocional per escanyar, controlar i dominar.

Què és il·legal?

La llei té importants dificultats per determinar què és una secta. Segons el Codi Penal serien punibles les associacions que, encara tinguin finalitats lícites, fessin servir mecanismes de control de la personalitat. Al capdavall, el que creguin o deixin de creure no és qüestionable: pots creure en la Verge Maria, en platets voladors, en energies o en la Patxamama; el tema és si això està al servei de l'explotació o el domini de l'altre.

Però el domini també és complicat de quantificar.

Hi ha graus. Té a veure amb fer-te perdre la capacitat de pensar, neutralitzar o destruir la teva capacitat de relacionar-te lliurement amb els altres, de preservar la teva autonomia, de pensar críticament i poder formular-ho dins de l'organització. Si tot això va desapareixent tens un problema, perquè estàs en un context que no afavoreix l'autonomia sinó la dependència excessiva, patològica, i que pot esdevenir controladora.

Però segons com algunes organitzacions religioses, partits polítics...

Hi ha grups o institucions que poden mostrar comportaments antics sectaris, però això no fa que siguin una secta. Ara bé, com més n'acumulin més possibilitats hi ha. Les religions, com a institucions, poden tenir un component de control. Hi ha una llarga història d'abusos en nom de la religió o de la fe, això és indiscutible, i s'hauria de treballar per definir codis ètics dins d'aquestes estructures per evitar dinàmiques d'abús espiritual. Però s'ha de ser prudent. No és el mateix un abús puntual que una estructura sectaritzada on l'abús s'acumula, es cronifica i s'institucionalitza sota el pretext que tot això et transformarà i et permetrà trencar els teus límits, sortir del teu ego, transcendir-te. “Ho faig per tu”.

També hi ha empreses que exploten fent servir discursos de superació.

És un problema, perquè la visibilització del context sectari s'està difuminant més. Llavors tot és una secta? Ho és el *crossfit*? La meua empresa? Tenim una efervescència de gurus, *youtubers* i *influencers* que surten com bolets a les xarxes i que tenen una posada en escena i una narrativa sectària: un personatge carismàtic amb un llenguatge que no deixa pensar, amb unes frases que es repeteixen com clíxés, que ofereixen grans absoluts, que forcen la persona a identificar-se amb el missatge i amb el producte... Són recursos i mecanismes que observem en un context sectari, encara que no diríem que són una secta.

Quan es converteix en perillós?

El que ens hauria d'alarmar és si una persona cada vegada desconnecta més de la gent de sempre, si

“

“Un dels meus amics
va tenir un brot psicòtic
i van dir que això era la
manifestació d'alguna cosa
que sorgia del seu interior”

repeteix el mateix missatge sense cap filtre crític, si s'irrita quan li qüestionen o li critiquen alguna cosa, si té una actitud evangelitzadora. Avui en dia s'hi entra d'una manera molt suau, a través d'un amic o conegut, no és el proselitisme agressiu dels 60, 70 o 80...

Avui, que no es creu tant en la reencarnació, què utilitzen les sectes per atreure la gent?

El ventall s'ha obert. Hi ha sectes de tall religiós o espiritual, de creixement personal, comercials, pseudopolítiques, pot haver-n'hi d'inversions, de cursos de memòria... Jo he treballat amb grups de música i pintura que s'havien sectaritzat. Finalment, no és la doctrina sinó la mecànica que s'instaurà allà dintre: algú emergeix com un profeta, fa un tancament del grup, incomunica i adoctrina. Avui potser la gent és més descreguda, però busca altres alternatives. Al capdavall, no ha minvat la recerca d'un sentit a la vida, ni les preguntes al voltant de què hi ha després.

Quin és el públic objectiu que pot acabar en una secta?

La persona idònia és una persona jove, idealista, amb un bon nivell d'intel·ligència, amb estudis universitaris, inconformista, que vol canviar les coses, un pèl obsessiva o tenaç en la seva manera d'enfocar les tasques. No són perfils amb psicopatologies o malalties mentals, estem parlant de persones productives. En moments de vulnerabilitat és quan ets més accessible.

Les sectes ofereixen un sentit de pertinença, ordre, propòsit...

És cert, hi troben coses bones, com una comunitat, un sentit a certes preguntes, un alleugeriment de certs malestars. En moments de turbulència emocio-

nal és més fàcil que algú t'atragi amb un missatge simplificador total i absolut. Perquè la nostra ment funciona amb el mínim esforç, si és possible. Quan entres en crisi encara necessites menys complicacions: si m'ho dones ben mastegadet jo t'ho agraeixo: digue'm què he de fer. Per això les sectes van cap on hi ha desastres naturals, convulsions socials, crisis econòmiques.

I com se surt d'un grup on estàs còmode i feliç? Com es rescata qui no vol ser rescatat?

L'experiència ens diu que arribarà un moment de deteriorament de la relació. No sempre, esclar, perquè el grau de patiment és diferent en cada cas. S'ha de rescatar tothom? Depèn. Si el context els genera trauma o abús, la tasca sí que és ajudar-les a despartar-se o a obrir la mirada. En el meu cas en vaig sortir perquè un dels meus amics va tenir un brot psicòtic i no només no el van atendre sinó que van dir que això era la manifestació d'alguna cosa que sorgia del seu interior.

Què busquen els líders?

Una dimensió comuna és un funcionament narcisís-

ta maligne; és a dir, és algú que s'alimenta dels altres i que com més pateix l'altre més satisfacció en treu. Són paràsits. Sembla que hagin de ser tios molt atractius, però no és així. Solen ser gent bastant normalita que tenen un gran carisma, fan servir la combinació de miracle, misteri i autoritat.

Quins són els últims casos judicials en què ha intervingut com a especialista?

En el de la secta dels Miguelianos a Galícia, un herborista que es diu posseït per sant Miquel Arcàngel que funda una comunitat que de cara enfora col·laborava amb l'Església i feia activitats socials i de cara endins va acabar abusant de noies, algunes menors, i va acabar a la presó. En el cas de La Chaparra, a Castelló, el judici del qual comença a l'abril, hi ha un senyor amb suposats dots sanadors i tota una narrativa religiosa que durant trenta anys va conuiu i explotar econòmicament els seus seguidors i va abusar de noies. A Barcelona tenim el cas del "maestro José", que està a l'espera de judici, un petit grup que girava al voltant del ioga i l'autoconeixement i també incorria en abusos. El que passava amb aquestes sectes també s'ha estès a les comunitats virtuals i ja fa anys que veiem sectes digitals, en què l'atracció i l'adoctrinament es fan online malgrat que tard o d'hora hi ha un contacte offline, com en el cas dels Defensores de Cristo.

¿Treballar durant tant temps sobre sectes el fa sospitar més de tot?

A tots ens afecta la nostra feina, esclar. El risc és tornar-te un descregut o tot el contrari, pensar que qualsevol espiritualitat és una secta, i això no té ni cap ni peus. Però sí que sostinc que, veient la desviació, l'extrem més patològic, pots entendre també el que és la manera saludable o sana de funcionar. ●